

Reactie vanuit kennisinstituten Movisie, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid en Vilans op Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

13 mei 2020

Vraag1

Bij de totstandbrenging van dit conceptwetsvoorstel is gezocht naar een balans tussen enerzijds de voorgestelde gemeentelijke taken en daarvoor noodzakelijke gegevensverwerking bij meervoudige en ernstige problematiek en voor de meldpunten niet acute zorg en anderzijds de waarborgen voor de burger ter bescherming van zijn privacy. Wij zijn in het bijzonder benieuwd naar uw opvatting over de verwachte effecten van de nu voorgestelde regeling.

We verwachten dat de voorgestelde regeling gemeenten en (een deel van) hun samenwerkingspartners steunt en stimuleert om tot een meer integrale en coördinerende dienstverlening te komen. Het biedt professionals de mogelijkheid eerder de voor goede ondersteuning noodzakelijke gegevens te delen en elkaar te bevragen op wat al gedaan is rondom de inwoner of het gezin. Daarbij mag verwacht worden dat beter gebruik gemaakt wordt van de al beschikbare gegevens over inwoners en inwoners niet steeds opnieuw hun verhaal hoeven doen.

De voorgestelde aanpassingen richten zich vooral op het sociaal domein (a) en minder op de aanpalende domeinen (b) (N.B. hieronder zijn de aanduidingen van deze begrippen overgenomen). In de uitvoeringspraktijk bij meervoudige problematiek is – mede vanuit de transformatie-gedachte – zeker ook afstemming en samenwerking met de aanpalende domeinen van belang. Denk aan scholen, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, breed welzijnswerk, langdurige zorg, OGGZ. Dit zou betekenen dat de regeling nog verder uitgebreid zou moeten worden om effectieve gegevensuitwisseling te stimuleren en faciliteren.

Tegelijkertijd constateren wij dat vanuit de gedachte van de Wmo, waarbij zelfregie essentieel is, de waarborgen voor de privacy voor de burger al bij de smallere invulling in het geding zijn. De professional die hulp verleent, heeft belang bij een vertrouwensband. Bij meervoudige problematiek zal het veelal gaan om een band met een gezin of samengesteld huishouden. Van alle betrokkenen worden dan gegevens gedeeld. Wij verwachten dat dit kan leiden tot een toename het aantal situaties waarin inwoners vermijden hulp te vragen.

Vanuit het kennisprogramma *Integraal werken in de wijk* volgen en ondersteunen we professionals en beleidsmakers bij integraal werken in het brede sociaal domein. We zien dat lokale praktijken waarin partijen systematisch samen vorm geven aan visie alsmede inrichting van werkprocessen, coördinatie/regierol en mandaat bij meervoudige problematiek, beter in staat blijken om met elkaar samenhangend maatwerk voor en met inwoners te maken (en soms ook om met elkaar patronen in veel voorkomende problematiek te onderkennen en – preventief – aan te pakken). Het lijkt ons van belang dat die praktijken die als goed voorbeeld voor andere lokale praktijken kunnen dienen, in beeld worden gebracht en enige tijd gevolgd, zodat andere praktijken er hun voordeel mee kunnen doen.

a) Sociaal domein: maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering als bedoeld in de Jeugdwet, schuldhulpverlening als bedoeld in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening of ondersteuning op grond van de Participatiewet.

b) Aanpalende domeinen: publieke gezondheidszorg, geneeskundige zorg, langdurige zorg, onderwijs, welzijn, wonen anders dan beschermd wonen op grond van deze wet, werk of ander inkomen, met uitzondering van inkomen op grond van de Participatiewet, openbare orde en veiligheid.

Vraag2

Wat vindt u van het voorstel en de toelichting daarop?

Zie ook de opmerkingen bij vraag 1.

Verder:

- Een aantal begrippen wordt niet of onvoldoende helder omschreven, hetgeen o.i. wel gewenst is:
 - Meervoudige problematiek
 - Ernstige problematiek
 - Noodzakelijke gegevens / noodzakelijk te betrekken partijen
(en wie bepaalt / onderbouwt of hier sprake van is?)
- In de toelichting staat t.a.v. 'transparantie en rechten van betrokkenen' dat rechten t.a.v. inzage en rectificatie in de AVG, ook in dit wetsvoorstel van kracht blijven. Van belang voor inwoners is o.i. dat zij 'zonder moeite' van deze rechten gebruik kunnen maken, mede omdat dit het vertrouwen in de professionals en instanties kan bevorderen. In de (registratie)systemen, de publiekscommunicatie en het handelen van gemeenten en uitvoeringsorganisaties zal e.e.a. goed ingeregeld moeten zijn.
- In de toelichting lezen we: *'De resultaten van het onderzoek worden, indien nodig, vastgelegd in een werkplan dat de basis biedt voor de coördinatie. Dit werkplan kan een aanvulling zijn op de 'werkplannen' die veelal ook in het kader van de huidige sociaal domein wetten worden opgesteld (hiervoor worden in de praktijk verschillende termen gebruikt, waaronder 'persoonlijk ontwikkelplan'). Het wetsvoorstel beoogt te regelen dat het college verplicht is een werkplan op te stellen indien sprake is van meerdere diensten uit het sociaal domein of van diensten uit het sociaal domein voor meerdere gezinsleden en een gecoördineerde aanpak van deze diensten kan bijdragen aan het oplossen van de problemen van de cliënt of zijn gezinsleden'*. We onderschrijven dat er één overall-werkplan komt, met verbinding van de levensgebieden van inwoner/huishouden en verbinding van uitvoering van de ondersteuning over domeinen heen. Nu staat er ook nog *'In het werkplan kunnen afspraken worden vastgelegd over wie de coördinerende rol op zich neemt en over de wijze waarop die rol wordt ingevuld.'* Het woord 'kunnen' is o.i. te vrijblijvend en zou geschrapt moeten worden.
- We begrijpen dat het voorstel gaat om *'burgers die al in beeld zijn (deze komt zelf met een hulpvraag bij het college of er loopt al een hulpverleningstraject of interventie), maatwerk te kunnen bieden door betere integrale ondersteuning'*. Toch pleiten we voor het belang van preventief werken om (verdere escalatie van) meervoudige / ernstige problematiek te voorkomen en op outreachend werken in buurten en wijken om problematiek vroegtijdig te signaleren en bespreekbaar met inwoners te maken. Ook collectief leren is van belang; door op basis van alle casuïstiek overstijgend te kijken naar hoe preventief voorkomen kan worden dat andere inwoners in dezelfde situatie terecht komen. Zie ook de peiling onder gemeenten 'Sociale (wijk)teams; vijf jaar later'.